

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoitusta koskevia säännöksiä siten, että valtion ja maatalousyrittäjien suoritettava osuus eli niin sanottu lisäturvan osuus olisi 67,7 % kokonaiskustannuksista nykyisen 58,2 %:n asemesta. Perusturvan etuuksista vastaavien laitosten osuus eli niin sanottu perusturvaosuus olisi vastaavasti pienempi, nykyisen 41,7 %:n asemesta 32,3 % kokonaiskustannuksista.

Esitys lisää valtion menoja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksesta noin 10 miljoo-

nalla markalla. Toisaalta perusturvaosuudesta vastaavien laitosten kustannusten vähenemisen johdosta valtion varoja säästyy noin 30 miljoonaa markkaa, joten kokonaisuutena esitys vähentää valtion kustannuksia vuonna 1994 noin 20 miljoonalla markalla.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaista (1026/81) aiheutuvat työtapaturmavakuutuksen kokonaiskustannukset rahoitetaan perus- ja lisäturvaosuudella. Perusturva on sellaista etuutta, johon maatalousyrittäjällä olisi oikeus ilman maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmääkin, mutta joka maksetaan sosiaalivakuutusetuuksien ensisijaisuusjärjestyksen johdosta tämän järjestelmän kautta.

Maatalousyrittäjille järjestelmästä tuleva varsinainen etu muodostuu tapaturmakorvausten siitä osasta, jolla ne ylittävät perusturvan vastaavat korvaukset. Tätä osaa kutsutaan lisäturvaksi. Siihen luetaan myös järjestelmän toimeenpanosta johtuvat kustannukset ja työturvallisuustoimintaan varattavat kustannukset.

Perusturvaa vastaavia etuuksia maksetaan toisaalta sairausvakuutusjärjestelmästä sekä kansaneläke- ja perhe-eläkejärjestelmästä ja toisaalta yksityisen ja julkisen sektorin työelä-

kejärjestelmästä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmää toimeenpanee maatalousyrittäjien eläkelaitos. Se saa sairausvakuutuslain (364/63), kansaneläkelain (347/56) ja perhe-eläkelain (38/69) mukaisia etuuksia vastaavan osuuden kansaneläkelaitokselta.

Työeläkejärjestelmältä säästyvät menot koskevat lähes yksinomaan maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) mukaisia eläkekustannuksia. Sen vuoksi työeläkejärjestelmän osuuden tapaturmavakuutusjärjestelmän kustannuksista suorittaa maatalousyrittäjien eläkelaitos työeläkelaitoksena yksin tapaturmavakuutusjärjestelmälle. Välillisesti osuus tulee valtion kustannettavaksi.

Perusturvan etuuksista vastaavat laitokset osallistuvat perusturvan rahoitukseen siinä määrin kuin perusturvaetuksia maksetaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmästä kunakin vuonna. Perusturvan osalta ei suoriteta rahastointia. Sen osuuksista vastaavia laitoksia ei ole katsottu voitavan tältä osin

velvoittaa osallistumaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmän kustannuksiin. Järjestelystä vakuutusteknisesti aiheutuva vastuuvajaus katetaan siten, että perusturvalaitosten kustannusosuutta vuosittain nostetaan laissa määritellyllä tavalla asteittain.

Lisäturvan rahoittavat maatalousyrittäjät vakuutusmaksuillaan ja valtio osuudellaan. Vakuutettujen ja valtion osuudet on laissa määritetty yhtä suuriksi. Lisäturvan rahoituksessa noudatetaan samanlaista rahastointiperiaatetta kuin työntekijöiden tapaturmavakuutuksessa.

Rahoituksen hoidon yksinkertaistamiseksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n 2 ja 3 momentissa on mainittu ne prosenttiosuudet, joilla eri rahoittajaosapuolet osallistuvat järjestelmän kokonaiskustannusten kattamiseen. Näiltä osin lakia on muutettu 11 päivänä joulukuuta 1987 annetulla lailla (1011/87).

Voimassa olevan lain mukaan perusturvaosuuteen kuuluu kokonaiskustannuksista sairausvakuutuslain mukaisia päivärahakuluja 21,3 % ja sairaanhoitokuluja 7,5 %, kansaneläkelain mukaisia lisäosakuluja tai niitä vastaavia kuluja 3,4 %, perhe-eläkelain mukaisia eläkekuluja 0,17 % sekä maatalousyrittäjien eläkelain mukaisia eläkekuluja 2,8 %. Koska perusturvan eläkekuluja ei rahastoida ja kulut kasvavat eläkekannan kasvaessa, kolmea viimeksi mainittua prosenttilukua on korotettu vuosittain vuodesta 1989 alkaen vastaavasti 0,6, 0,03 ja 0,5 prosenttiyksikköä.

Edellä sanotut vuosittaiset korotukset huomioon ottaen perusturvaosuuteen kuuluisi vuonna 1994 kokonaiskustannuksista kansaneläkelain mukaisia lisäosakuluja tai niitä vastaavia kuluja 7,0 %, perhe-eläkelain mukaisia eläkekuluja 0,35 % ja maatalousyrittäjien eläkelain mukaisia eläkekuluja 5,8 %.

Perusturvan osuus kokonaiskustannuksista on voimassa olevan lain mukaan yhteensä 41,7 %. Lisäturvan osuus on 58,2 % kokonaiskustannuksista. Lisäturva jakautuu puoliiksi maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuuteen ja valtion osuuteen. Kumpikin osuus on siten 29,1 % kokonaiskustannuksista.

Laissa määritellyt prosenttiluvut ovat voimassa toistaiseksi. Rahoitusosuuksien määräytymiseen vaikuttavissa etuuksissa tapahtuvat muutokset vaikuttavat kuitenkin perus- ja lisäturvan suhteisiin. Perusturvan eläkkeiden prosenttiosuuksiin sisältyy lisäksi vuosittainen korjausmenettely, jonka oikeellisuus on aika ajoin

perusteltua tarkistaa. Näiden syiden vuoksi on todettu hallituksen esityksessä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n muuttamisesta (HE 130/1987 vp): "Perus- ja lisäturvaan vaikuttavia lainmuutoksia lienee odotettavissa myös tulevaisuudessa. Tämän vuoksi olisi rahoitussuhteiden tarkistuslaskenta uudistettava jälleen määrävuosien kuluttua. Seuraava tarkistuslaskennan ajankohta voisi olla vuonna 1992."

Edellisen tarkistuslaskennan jälkeen maatalousyrittäjien eläkelain mukaisen työtulon määrittelyperiaatteet on uusittu. Työtuloa käytetään myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen ansionmenetykskorvausten perustana ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakia on tästä syystä muutettu vuosityöansion määrittymisen osalta. Muutokset ovat korottaneet maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen ansionmenetykskorvausten tasoa ja samalla lisäturvan osuutta näissä korvauksissa.

Sairausvakuutuslakiin on tehty muutoksia, joiden seurauksena sen mukaisten päivärahojen ja sairaanhoidon kustannusten korvausten taso on alentunut. Muutokset ovat merkinneet siirtymää perusturvasta lisäturvaan.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen keräämän aineiston perusteella muutokset perus- ja lisäturvan välillä sekä perusturvan sisällä ovat niin suuret, että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiin on tarpeellista kirjata uudet prosenttiosuudet, joilla eri rahoittajaosapuolet osallistuvat järjestelmän kokonaiskustannusten kattamiseen. On odotettavissa, että perus- ja lisäturvaan vaikuttavia lainmuutoksia tapahtuu myös tulevaisuudessa. Tämän vuoksi olisi rahoitussuhteiden tarkistuslaskenta uudistettava jälleen määrävuosien kuluttua. Seuraavan tarkistuslaskennan ajankohta voisi olla vuonna 1997.

Edellä olevan perusteella ehdotetaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n 2 ja 3 momenttia muutettavaksi siten, että perusturvaan katsottaisiin vuonna 1994 kuuluvan sairausvakuutuslain mukaisia päivärahakuluja 11,7 % ja sairaanhoitokuluja 6,0 %, kansaneläkelain mukaisia lisäosakuluja tai niitä vastaavia kuluja 4,2 %, perhe-eläkelain mukaisia eläkekuluja 0,22 % sekä maatalousyrittäjien eläkelain mukaisia eläkekuluja 5,4 %. Kolmea viimeksi mainittua prosenttilukua korotettaisiin vuosittain alkaen vuodesta 1995 vastaavasti 0,34, 0,02 ja 0,47 prosenttiyksikköä.

Lisäturvan osuus olisi vuodesta 1994 lähtien

67,7 % maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaisista kokonaiskustannuksista. Kun lisäturva jakautuu puoliksi maatalousyrittäjien ja valtion vastattavaksi, maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuus olisi 33,8 % ja valtion osuus niin ikään 33,8 % kokonaiskustannuksista.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksen mukaan alenee perusturvan osuus vuonna 1994 kokonaiskustannuksista 41,7 %:sta 32,3 %:iin eli markkamääräisesti ilmoitettuna noin 20 miljoonalla markalla. Kun perusturvasta lisäksi jäisi kattamatta vastuuvajauksena noin 10 miljoonaa markkaa, perusturvalaitosten rahoitusosuus pienenesi vuonna 1994 yhteensä noin 30 miljoonalla markalla.

Perusturvan alenema kohdistuisi lähes kokonaan kansaneläkelaitoksen vastuulla oleviin kustannuksiin. Valtiolle syntyisi siten alenemasta suhteellisesti saman suuruinen säästö, koska se osallistuu vastaavalla osuudella kansaneläkelaitoksen kautta perusturvan kustannuksiin.

Lisäturvan osuus kasvaisi perusturvan alenemista vastaavasti ja olisi 67,7 % kokonaiskustannuksista nykyisen 58,2 %:n asemesta. Valtion osuus olisi tästä puolet. Vuonna 1994 valtion lisäturvaosuus nousisi muutoksen joh-

dosta noin 10 miljoonalla markalla. Kun otetaan huomioon valtiolle perusturvaosuudessa tuleva säästö, valtion menot pienenisivät ehdotetun muutoksen johdosta vuonna 1994 noin 20 miljoonalla markalla.

Maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuus nousisi samalla määrällä kuin valtion lisäturvaosuus eli noin 10 miljoonalla markalla vuonna 1994. Tämä merkitsisi noin 0,12 prosenttiyksikön korotusta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusmaksuprosenttiin. Sen arvioidaan ilman tätä korotusta olevan vuonna 1994 noin 0,70 %.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä ja valmisteluun ovat osallistuneet maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ja kansaneläkelaitoksen edustajat.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 23 päivänä joulukuuta 1981 annetun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/81) 15 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat 11 päivänä joulukuuta 1987 annetussa laissa (1011/87), seuraavasti:

15 §

Perusturvaosuuteen katsotaan kuuluvan kokonaiskustannuksista sairausvakuutuslain (364/63) mukaisia päivärahakuluja 11,7 prosenttia ja sairaanhoitokuluja 6,0 prosenttia, kansaneläkelain (347/56) mukaisia lisäosakuluja tai niitä vastaavia kuluja 4,2 prosenttia, perhe-eläkelain (38/69) mukaisia eläkekuluja 0,22 prosenttia sekä maatalousyrittäjien eläkelain mukaisia eläkekuluja 5,4 prosenttia, kui-

tenkin siten, että kolmea viimeksi mainittua prosenttilukua korotetaan vuosittain alkaen vuodesta 1995 vastaavasti 0,34, 0,02 ja 0,47 prosenttiyksikköä.

Maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuus on 33,8 prosenttia ja valtion osuus niin ikään 33,8 prosenttia kokonaiskustannuksista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1994.

Helsingissä 17 päivänä syyskuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma HUUHTANEN*

Laki

maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 23 päivänä joulukuuta 1981 annetun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/81) 15 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat 11 päivänä joulukuuta 1987 annetussa laissa (1011/87), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 §

Perusturvaosuuteen katsotaan kuuluvan kokonaiskustannuksista sairausvakuutuslain (364/63) mukaisia päivärahakuluja 21,3 prosenttia ja sairaanhoitokuluja 7,5 prosenttia, kansaneläkelain (347/56) mukaisia lisäosakuluja tai niitä vastaavia kuluja 3,4 prosenttia, perhe-eläkelain (38/69) mukaisia eläkekuluja 0,17 prosenttia sekä maatalousyrittäjien eläkelain mukaisia eläkekuluja 2,8 prosenttia, kuitenkin siten, että kolmea viimeksi mainittua prosenttilukua korotetaan vuosittain alkaen vuodesta 1989 vastaavasti 0,6, 0,03 ja 0,5 prosenttiyksikköä.

Maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuus on 29,1 prosenttia ja valtion osuus niin ikään 29,1 prosenttia kokonaiskustannuksista.

Perusturvaosuuteen katsotaan kuuluvan kokonaiskustannuksista sairausvakuutuslain (364/63) mukaisia päivärahakuluja 11,7 prosenttia ja sairaanhoitokuluja 6,0 prosenttia, kansaneläkelain (347/56) mukaisia lisäosakuluja tai niitä vastaavia kuluja 4,2 prosenttia, perhe-eläkelain (38/69) mukaisia eläkekuluja 0,22 prosenttia sekä maatalousyrittäjien eläkelain mukaisia eläkekuluja 5,4 prosenttia, kuitenkin siten, että kolmea viimeksi mainittua prosenttilukua korotetaan vuosittain alkaen vuodesta 1995 vastaavasti 0,34, 0,02 ja 0,47 prosenttiyksikköä.

Maatalousyrittäjien vakuutusmaksuosuus on 33,8 prosenttia ja valtion osuus niin ikään 33,8 prosenttia kokonaiskustannuksista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1994.

